

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

בס"ד, גליון מספר 307

מטות מסעי תשע"ג

ואכן, לא ראוי שאדם יוכיח את חברו, אם אין הוא עצמו נוהג כשורה. ק"ו שלא יקבל אדם תוכחה ממי שראוי לומר לו: "טול קורה מבין עיניך עד שאתה אומר לי טול קיסם מבין שניך".

לכן אומרת התורה: אם רוצה אתה שישמעו לך, ותוכל להוכיח ולקרב אנשים לדבר ה' - ראשית עליך להיות ראוי לכך, שיוכלו לסמוך עליך ולקבל ממך. עליך להקפיד לעמוד תמיד בדבורך.

הדבר נרמז כאן בפסוק: "לא יחל דברו" - רק אם האדם שומר תמיד על מוצא פיו, אז "ככל היוצא מפיו יעשה" - בני אדם יסכימו לשמוע את המוסר היוצא מפיו, ולעשות כדבריו.

"ואם בית אישה נדרה או אסרה אסר על נפשה בשבעה" (ל, יא)

תמה ה'משך חכמה': מדוע לגבי כל הנשים אשר הוזכרו בפרשת נדרים כותבת התורה 'או אסרה אסר על נפשה', ורק לגבי אשה שנדרה לאחר נשואיה מוסיפה היא בשבועה?

ובאר: מעיקר הדין לא נתן להפר שבועה כלל, כיון ששבועה נעשית עם שם ה'. אך ישנו מקרה אחד בלבד בו נתן להפר שבועה, והוא בשבועה הנוגעת לשלום-בית, שכשם שהתירה התורה למחות את שם ה' על המים לצורך שלום-בית, כך התירה להפר שבועה שנעשתה בשם ה'.

לכן לגבי אלמנה, גרושה, ארוסה ונערה בבית אביה - לא הזכירה התורה לשון שבועה, משום שלגביהן לא שייך ההתר של שלום-בית. אך לגבי נשואה ששייך בה שלום-בית כתבה זאת התורה, ללמדנו ששיך להפר אף שבועה לצורך שלום-בית.

"כי שקד אני על דברי לעשתו" (מתוך ההפטרה)

הקב"ה שואל את ירמיהו הנביא: "מה-אתה ראה ירמיהו", וירמיהו עונה: "מקל שקד אני ראה". אומר לו הקב"ה: "היטבת לראות כי שקד אני על דברי לעשתו".

ה"בן איש חי" בספרו "ברכת חיים" באר את הדברים על פי משל:

מלך אחד הלך עם המשנה שלו, והסתובבו בין העם כשהם לבושים בגדים פשוטים, למען לא יזהו אותם.

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל... לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (ל, ב-ג)

אמרו חז"ל (שבת לב ע"ב): "בעוון נדרים מתה אשה של אדם... רבי אומר: בעוון נדרים בניס מתים כשהן קטנים".

נאמר: "טוב שלא תדור משתדור ולא תשלם". ר"ת משתדור ולא תשלם - מות. אם אדם נודר ואינו משלם, הוא מביא מוות על בני ביתו.

ודורש בספר "ברכת יצחק": משה רבנו אמר פרשה זו "אל ראשי המטות". אם מכניסים את תחילתו של "טוב שלא תדור" לתוך ה"מות" של חלול נדרים, מקבלים "מטות". זהו שנרמז כאן באמירת פרשת נדרים ושבועות ל"ראשי המטות".

פורענות נוספת נגרמת בשל נדרים שחללו, הבטחות שהופרו, ודבור שלא קיים - ישראל מתפזרים בין האומות. נאמר בתהלים: "בזר עמים קרבות יחפצו", ואומרת על כך הגמרא (פסחים ק"ח ע"ב): "מי גרם להם לישראל שיתפזרו לבין אומות העולם - קריבות שהיו חפצין בהן".

מהן אותן "קריבות", שהיו חפצים בהן? באר ה"בן יהודע": אותיות ה"אמת" מפורזות בקצו הא"ב של לשון הקודש - א' בתחלה, מ' בדיוק באמצע, ותי' בסוף. אותיות האמת רחוקות זו מזו.

לעומת זאת, אותיות ה"שקר" קרובות וסמוכות זו לזו. מי גרם לישראל שיהיו מפורזים בין האומות? - שהיו חפצים בקריבות - בשקר, שאותיותיו קרובות, ולא באמת.

יש דעה, שאליהו הנביא יבוא לרחק את הקרובים ולקרב את הרחוקים, ודורשים על כך: לרחק את הקרובים - לרחק את השקר, שאותיותיו קרובות, ולקרב את האמת שאותיותיה רחוקות.

עיקרו של דבר - הדיבור איננו הפקר!

"לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (ל, ג)

ישנה מצוה בתורה - אומר ה"טל השמים" - שקשה מאד לקיימה והיא: מצות התוכחה. קשה לומר לאנשים מה לעשות, ולגרום להם לשמוע ולהסכים לעשות. בדרך כלל, מעוררת התוכחה בלב המוכח תגובה של - 'מי אתה שתגיד לי?!

"אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

ארבע הגלויות שגלינו במשך השנים - אומר ה"דברי אורה" - היו: אדום, מדי, בבל, יון, והן נרמזות בראשי התיבות של מלות הפסוק שלפנינו: "אלה מסעי בני ישראל".

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר... וימת שם" (לג, לח)

בספר 'מנורת המאור' (נר ו, כלל ב, חלק א, פרק ב) כתוב ששמונים אלף ילדים שנקראו אהרן, הלכו אחר מטתו של אהרן, והם נולדו לאחר שאהרן עשה שלום- בית במשפחתם!

אם נחלק שמונים אלף לארבעים שנה שהיו במדבר, נמצא שאהרן עשה "שלום בית" עשרות פעמים בשבוע, זאת בנוסף לתפקידו ככהן גדול, והתפקידים האחרים שהיו מטלים עליו!

צא ולמד עד היכן מדתו של אהרן "אוהב שלום ורודף שלום"!

"לרב תרבו את נחלתו ולמעט תמעיט את נחלתו אל

אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה" (לג, נד)

בספר "מרבצי תורה מעולם החסידות" מובא המעשה הבא:

בתקופה מסוימת, התקבלו למושב קוממיות חברים חדשים, והיה צורך להקצות עבורם חלקות אדמה. לצורך כך, הוחלט לבצע חלוקה מחודשת של שדות המושב, והיו חברים ותיקים שעמדו להפסיד שטח חקלאי עקב כך. לא מעט אנשים התמרמרו על החלוקה החדשה הצפויה. היו מן החברים שהקהילו אסיפות כדי לאחד את אנשי המושב נגד החלוקה, והיו שמחו ונסו לסכל אותה.

באחת האספות הופיע, פתאום, רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, גאב"ד קוממיות.

פתח הרב מנדלזון ודבר בעניני אמונה ובטחון, ובין השאר אמר: "מי פתי ויחשב, שאם נגזר עליו בראש השנה להרויח כך וכך, היפלא מה' כי ירויח זאת בחלקה קטנה יותר, ולמה לו להטריח עצמו ולעבד חלקה גדולה?!"

דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, והתישבו דברי אמונה ובטחון אלו בלבות החברים, ושוב לא היתה התנגדות לחלוקת הקרקעות, באופן שגם לחברים החדשים ייטב.

יום אחד עברו המלך ומשנהו ליד בית הרופאים. אמר המלך: "הבה נכנס". בקש המשנה להשמט מהביקור במקום זה, ואמר: "וכי למה לנו?! הן רק שמות מחלות ותרופות נשמע כאן. איזו תועלת יש לנו בכך?!" אמר לו המלך: "שמא אף מכאן יכולים אנו ללמד ולהפיק תועלת ומוסר השכל".

נכנסו השנים, ישבו בחדר המתנה, וראו אדם בוכה בכי תמרורים. שאלוהו: "מה ארע לך? מדוע כה גועה אתה בבכי?" אמר להם: "כלב נשך אותי". שאלוהו: "ומה אמר הרופא? כלום אין תרופה למכה מעין זו?" אמר להם: "יש תרופה - לקחת מהכבד של הכלב עצמו, בעודו חי".

אמרו לו: "מאחר שיש תרופה, מדוע הנך בוכה כל כך?" אמר להם: "בקוצר רוחי, הרגתי את הכלב. אבדתי במו ידי את התרופה למכתי".

יצאו המלך והמשנה החוצה, והמשנה למלך שאל: "כלום לימוד למדת כאן? כלום מוסר השכל הפקת מכאן?"

ענה לו המלך: "אכן. למדתי שמן ההכרח לנקוט מידת המתינות. ומוסר השכל נתתי אל לבי, שאם בבית המשפט גוזרים על אדם גזר דין מוות, ומבצעים הדין, אי אפשר להחזיר זאת לאחור".

בתורתנו הקדושה כבר מצויים אנו על כך: אם בית דין פסקו דין מוות על אדם, אין מבצעים את פסק הדין מיד, אלא לאחר לילה. אי אפשר להחזיר את הגלגל אחורנית, ועל כן יש צורך במתינות גדולה.

ויש להבין: אם המתינות חשובה כל כך, מדוע אומר הקב"ה "כי שקד [-ממהר] אני על דברי לעשתו"? מדוע הביא הקב"ה את הפורענות מהר?

אלא יש לומר: המתינות נחוצה לבני אדם, שאינם יודעים את העתיד לבוא, ואף את העבר ואת ההווה אינם מבינים. הקב"ה, שאין דבר נעלם ממנו, שיודע ומכיר את העבר וההווה וגם את העתיד - אין לו צורך במתינות. ועוד יותר מכך - כאשר הקב"ה ממהר להביא את הפורענות, הרי זה לטובה.

אף כאן אנו רואים: שמונה מאות וחמשים ושתים שנה היו צריכות לעבור מהכניסה לארץ עד הגלות. הקב"ה מהר את הפורענות, והיו רק שמונה מאות וחמשים שנים. מדוע? כדי שלא תתמלא הסאה, ויהיו זכאים שיחזירו הקב"ה בבוא העת, ולא יאבדו.

זהו שנאמר: "היטבת לראות כי שקד אני על דברי לעשתו" - כאשר הקב"ה שוקד [-ממהר] על הרעה, הרי זה לטובה.

